

Slovenski računovodski standard 16 (2016)

UGOTAVLJANJE IN MERJENJE POŠTENE VREDNOSTI

A. Uvod

Ta standard se uporablja, pri knjigovodskem razvidovanju, obračunavanju in razkrivanju takrat, kadar se v kakem drugem SRS zahteva ali dovoli merjenje poštene vrednosti ali zahteva razkritje merjenj po poštene vrednosti. Obdeluje

- a) opredelitev poštene vrednosti,
- b) ugotavljanje poštene vrednosti za nefinančna sredstva,
- c) tehnike ocenjevanja vrednosti,
- č) vloške za tehnike ocenjevanje vrednost ter
- d) hierarhijo poštene vrednosti.

Povezan je predvsem s slovenskimi računovodskimi standardi (SRS) 1, 3, 6, 20 in 21.

Standard (poglavje B) je treba brati skupaj z opredelitvami ključnih pojmov (poglavje C), pojasnili (poglavje Č), ter Uvodom v slovenske računovodske standarde in okvirom SRS (2016).

B. Standard

a) Opredelitev in merjenje poštene vrednosti

16.1. Poštena vrednost je cena, ki bi se prejela za prodajo sredstva ali plačala v redni transakciji med udeleženci na trgu na datum merjenja.

16.2. Pri merjenju poštene vrednosti določenih sredstev organizacija upošteva značilnosti sredstva, ki bi jih udeleženci na trgu upoštevali pri določanju cene sredstva na datum merjenja. Te značilnosti na primer vključujejo:

- a) stanje in lokacijo sredstva ter
- b) morebitne omejitve v zvezi s prodajo ali uporabo sredstva.

16.3. Sredstvo, ki je izmerjeno po poštene vrednosti, je lahko samostojno sredstvo (na primer finančni instrument ali nefinančno sredstvo), skupina sredstev (na primer denar ustvarjajoča enota ali podjetje).

16.4. Pri merjenju poštene vrednosti velja predpostavka, da se sredstvo izmenja v redni transakciji med udeleženci na trgu za prodajo sredstva na datum merjenja pod trenutnimi tržnimi pogoji.

16.5 Pri merjenju poštene vrednosti se predpostavlja, da se transakcija za prodajo sredstva ali prenos izvede:

- a) na glavnem trgu za sredstvo ali

b) na najugodnejšem trgu za to sredstvo, kadar ni glavnega trga.

16.6. Organizacija mora imeti dostop do glavnega ali najugodnejšega trga na datum merjenja. Ker imajo lahko različne organizacije z različnimi dejavnostmi dostop do različnih trgov, se lahko glavni ali najugodnejši trg za isto sredstvo pri različnih organizacijah razlikuje. Zato se glavni ali najugodnejši trg (in s tem udeleženci na trgu), upošteva z vidika organizacije, pri čemer je omogočeno upoštevanje razlik med organizacijami in znotraj organizacij z različnimi dejavnostmi.

16.7. Organizacija izmeri pošteno vrednost sredstva z uporabo predpostavk, ki bi jih uporabili udeleženci na trgu pri določanju cene sredstva, ob predpostavki, da udeleženci na trgu delujejo v svojem najboljšem gospodarskem interesu.

16.8. Cena na glavnem ali najugodnejšem trgu, ki se uporablja za merjenje poštene vrednosti sredstva, se ne prilagodi zaradi transakcijskih stroškov. Transakcijski stroški niso značilni za sredstvo, temveč so značilni za transakcijo in se razlikujejo glede na način, na katerega organizacija sklene transakcijo za sredstvo.

b) Ugotavljanje poštene vrednosti za nefinančna sredstva

16.9. Pri merjenju poštene vrednosti nefinančnega sredstva organizacija upošteva sposobnost udeleženca na trgu, da pridobi gospodarske koristi z uporabo sredstva v skladu z njegovo največjo in najboljšo uporabo ali s prodajo sredstva drugemu udeležencu na trgu, ki bi zadevno sredstvo uporabil v skladu z njegovo največjo in najboljšo uporabo.

16.10 Pri največji in najboljši uporabi nefinančnega sredstva organizacija upošteva uporabo sredstva, ki je fizično mogoča, zakonsko dovoljena in finančno izvedljiva, in sicer:

- a) pri uporabi, ki je fizično mogoča, se upoštevajo fizične značilnosti sredstva, ki bi jih udeleženci na trgu upoštevali pri določanju cene sredstva (na primer lokacija ali velikost nepremičnine),
- b) pri uporabi, ki je zakonsko dovoljena, se upoštevajo vse pravne omejitve glede uporabe sredstva, ki bi jih udeleženci na trgu upoštevali pri določanju cene sredstva (na primer urbanistični predpisi, ki veljajo za nepremičnino),
- c) pri uporabi, ki je finančno izvedljiva, se upošteva, ali pri uporabi sredstva, ki je fizično mogoča in zakonsko dovoljena, nastane zadosten prihodek ali denarni tokovi (ob upoštevanju stroškov spremembe namembnosti sredstva za to uporabo), da bi se ustvaril donos naložb, ki bi ga udeleženci na trgu zahtevali od naložbe v zadevno sredstvo, ki se uporablja za ta namen.

16.11. Največjo in najboljšo uporabo organizacija določi z vidika udeležencev na trgu, čeprav organizacija morda načrtuje drugačno uporabo. Vendar pa način, na katerega organizacija trenutno uporablja nefinančno sredstvo, velja za največjo in najboljšo uporabo sredstva, razen če tržni ali drugi dejavniki kažejo, da bi se s spremembo načina uporabe s strani udeležencev na trgu najbolj povečala vrednost sredstva.

16.12. Največjo in najboljšo uporabo nefinančnega sredstva organizacija določi na podlagi predpostavke za ocenjevanje vrednosti, ki se uporablja pri merjenju poštene vrednosti sredstva, kot sledi:

- a) z največjo in najboljšo uporabo nefinančnega sredstva se lahko zagotovi največja vrednost za udeležence na trgu prek uporabe sredstva v kombinaciji z drugimi sredstvi kot skupina (kot je nameščena ali drugače pripravljena za uporabo) ali v kombinaciji z drugimi sredstvi;
- če je največja in najboljša uporaba sredstva njegova uporaba v kombinaciji z drugimi sredstvi ali drugimi sredstvi, je poštena vrednost sredstva cena, ki bi se prejela v tekoči transakciji za prodajo sredstva, pri čemer se predpostavlja, da bi se sredstvo uporabilo z drugimi sredstvi ali drugimi sredstvi in obveznostmi ter da bi bila ta sredstva in obveznosti (njegova dopolnilna sredstva in z njimi povezane obveznosti) na voljo udeležencem na trgu,
 - obveznosti, povezane s sredstvom in njegovimi dopolnilnimi sredstvi, vključujejo obveznosti, s katerimi se financira obratni kapital, vendar ne vključujejo obveznosti, ki se uporabijo za financiranje sredstev zunaj skupine sredstev,
 - predpostavke o največji in najboljši uporabi nefinančnega sredstva morajo biti skladne za vsa sredstva (za katera je največja in najboljša uporaba ustrezna) iz skupine sredstev znotraj katere bi se sredstvo uporabilo;
- b) z največjo in najboljšo uporabo nefinančnega sredstva bi se lahko zagotovila največja vrednost za udeležence na trgu na samostojni podlagi. Če je največja in najboljša uporaba sredstva njegova samostojna uporaba, je poštena vrednost sredstva cena, ki bi se prejela v tekoči transakciji za prodajo sredstva udeležencem na trgu, ki bi sredstvo uporabili samostojno.

16.13. Kadar organizacija pridobi sredstvo pri menjalnem poslu za to sredstvo, je transakcijska cena tista cena, ki se plača za pridobitev sredstva (vhodna cena). Nasprotno je poštena vrednost sredstva cena, ki bi se prejela za prodajo sredstva ali plačala za prenos obveznosti (izhodna cena). Ni nujno, da organizacije prodajajo sredstva po cenah, po katerih so jih kupila. V veliko primerih bo transakcijska cena enaka pošteni vrednosti. To se lahko na primer zgodi, kadar se na datum transakcije izvede transakcija za nakup sredstva na trgu, na katerem bi se sredstvo prodalo.

c) Tehnike ocenjevanja vrednosti

16.14. Organizacija uporablja tiste tehnike ocenjevanja vrednosti, ki so ustrezne in za katere je na voljo dovolj podatkov za merjenje poštene vrednosti.

16.15. Cilj uporabe tehnike ocenjevanja vrednosti je oceniti ceno, po kateri bi se izvedla redna transakcija za prodajo sredstva med udeleženci na trgu na datum merjenja pod trenutnimi tržnimi pogoji. Tri tehnike ocenjevanja vrednosti, ki se splošno uporabljajo, so tržni način (način tržnih primerjav), nabavnovrednostni način (stroškovni način) in na donosu zasnovan način. Organizacija pri merjenju poštene vrednosti uporablja tehnike ocenjevanja vrednosti, ki so skladne z najmanj enim od teh načinov.

16.16. V nekaterih primerih bo ustrezna ena sama tehnika ocenjevanja vrednosti (na primer pri ocenjevanju vrednosti sredstva z uporabo kotiranih cen na delujočem trgu za enaka sredstva). V drugih primerih bo ustreznih več tehnik ocenjevanja vrednosti (na primer pri ocenjevanju vrednosti denar ustvarjajoče enote). Če se za merjenje poštene vrednosti uporablja več tehnik ocenjevanja vrednosti, je treba pri oceni rezultatov (ustreznih pokazateljev poštene vrednosti) upoštevati razumnost razpona vrednosti na podlagi teh rezultatov. Merjenje poštene vrednosti je točka v tem razponu, ki najbolj ustreza pošteni vrednosti v zadevnih okoliščinah.

16.17. Če je transakcijska cena pri začetnem pripoznanju poštena vrednost, pri čemer se bo tehnika ocenjevanja vrednosti, pri kateri se uporabljajo neopazovani vložki, uporabila za merjenje pošteno vrednosti v poznejših obdobjih, je treba tehniko ocenjevanja vrednosti umeriti, da bo rezultat tehnike ocenjevanja vrednosti pri začetnem pripoznanju enak transakcijski ceni. Z umeritvijo se zagotovi, da tehnika ocenjevanja vrednosti izraža trenutne tržne pogoje, pri čemer organizaciji pomaga določiti, ali je prilagoditev tehnike ocenjevanja vrednosti potrebna (na primer obstaja lahko značilnost sredstva, ki je tehnika ocenjevanja vrednosti ne zajema). Po začetnem pripoznanju mora organizacija pri merjenju pošteno vrednosti z uporabo tehnike ocenjevanja vrednosti ali tehnik, pri katerih se uporabljajo neopazovani vložki, zagotoviti, da te tehnike ocenjevanja vrednosti izražajo tržne podatke, ki jih je mogoče opazovati (na primer ceno za podobno sredstvo ali obveznost) na datum merjenja.

16.18. Tehnike ocenjevanja vrednosti, ki se uporabljajo za merjenje pošteno vrednosti, je treba uporabljati dosledno. Vendar je sprememba tehnike ocenjevanja vrednosti ali njene uporabe (na primer sprememba njenega tehtanja, kadar se uporabi več tehnik ocenjevanja vrednosti, ali sprememba prilagoditve, ki se uporablja za tehniko ocenjevanja vrednosti) ustrezna, če se s spremembo doseže merjenje, ki je enako ali najbolj ustreza pošteni vrednosti v zadevnih okoliščinah. To se lahko na primer zgodi v naslednjih primerih:

- a) razvoj novih trgov,
- b) razpoložljivost novih informacij,
- c) konec razpoložljivosti predhodno uporabljenih informacij,
- č) izboljšanje tehnik ocenjevanja vrednosti ali
- d) sprememba tržnih pogojev.

Spremembe vrednosti v zvezi s tehniko ocenjevanja vrednosti ali njeno uporabo, se obravnavajo kot sprememba računovodske ocene.

č) Vložki za tehnike ocenjevanja vrednosti

16.19. Tehnike ocenjevanja vrednosti, ki se uporabljajo za merjenje pošteno vrednosti, morajo čim bolj spodbuditi uporabo ustreznih opazovanih vložkov in čim bolj omejiti uporabo neopazovanih vložkov.

16.20. Med trge, na katerih je morda mogoče opazovati vložke za nekatera sredstva, spadajo borzni trgi, trgi trgovcev, posredniški trgi in trgi brez posrednikov.

16.21. Organizacija izbere vložke, ki so skladni z značilnostmi sredstva, ki bi jih upoštevali udeleženci na trgu pri transakciji za sredstvo. V nekaterih primerih te značilnosti povzročijo uporabo prilagoditve, kot je premija ali popust (na primer kontrolna premija ali popust neobvladujočega deleža). V vsakem primeru mora organizacija, kadar na delujočem trgu (vložek Ravni 1) obstaja kotirana cena, pri merjenju pošteno vrednosti to ceno uporabiti brez prilagoditve.

16.22. Če ima sredstvo, ki je izmerjeno po pošteni vrednosti, ponudbeno nakupno ceno in ponudbeno ceno (na primer vložek s trga trgovcev), se cena iz cenovnega razpona med najnižjo in najvišjo ponujeno ceno, ki najbolj ustreza pošteni vrednosti v zadevnih okoliščinah, uporabi za merjenje pošteno vrednosti, ne glede na to, na katero raven hierarhije pošteno vrednosti se vložek razvrsti.

d) Hierarhija poštene vrednosti

16.23. Hierarhija poštene vrednosti razvršča vložke v tehnike ocenjevanja vrednosti, ki se uporabljajo za merjenje poštene vrednosti na tri ravni. V hierarhiji poštene vrednosti imajo absolutno prednost kotirane cene (neprilagojene) na delujočih trgih za enaka sredstva (vložki Ravni 1), najmanjšo prednost pa neopazovani vložki (vložki Ravni 3).

16.24. V nekaterih primerih je mogoče vložke, ki se uporabljajo za merjenje poštene vrednosti sredstva, razvrstiti na različne ravni hierarhije poštene vrednosti. V teh primerih se merjenje poštene vrednosti v celoti razvrsti na enako raven hierarhije poštene vrednosti kot vložek najnižje ravni, ki je pomemben za merjenje v celoti. Pri ocenjevanju pomembnosti posameznega vložka v primerjavi z merjenjem v celoti se zahteva presoja upoštevanja dejavnikov, značilnih za sredstvo. Prilagoditve za doseganje merjenj na podlagi poštene vrednosti, kot so stroški prodaje pri merjenju poštene vrednosti, zmanjšane za stroške prodaje, se ne upoštevajo pri določanju ravni hierarhije poštene vrednosti, na katero je razvrščeno merjenje poštene vrednosti.

Dostopnost ustreznih vložkov in njihova relativna subjektivnost bi lahko vplivali na izbiro ustreznih tehnik ocenjevanja vrednosti. Vendar se pri hierarhiji poštene vrednosti daje prednost vložkom v tehnike ocenjevanja vrednosti in ne tehnikam ocenjevanja vrednosti, ki se uporabljajo za merjenje poštene vrednosti. Na primer, merjenje poštene vrednosti, ki se razvije z uporabo tehnike sedanje vrednosti, se lahko razvrsti na Raven 2 ali Raven 3, odvisno od vložkov, ki so pomembni za merjenje v celoti, in ravni hierarhije poštene vrednosti, na katero se vložki razvrščajo.

16.25. Če se za opazovani vložek zahteva prilagoditev z uporabo neopazovanega vložka, pri čemer bi bila zaradi te prilagoditve izmerjena znatno višja ali nižja poštena vrednost, bi se nastalo merjenje razvrstilo na Raven 3 hierarhije poštene vrednosti. Če bi na primer udeleženec na trgu pri oceni cene za sredstvo upošteval učinek omejitve prodaje sredstva, organizacija prilagodi kotirano ceno, da bi izražala učinek te omejitve. Če je ta kotirana cena vložek Ravni 2 in prilagoditev neopazovan vložek, ki je pomemben za merjenje v celoti, bi se merjenje razvrstilo na Raven 3 hierarhije poštene vrednosti.

16.26. Vložki Ravni 1 so kotirane cene (neprilagojene) na delujočih trgih za enaka sredstva, do katerih lahko organizacija dostopa na datum merjenja.

16.27. Kotirana cena na delujočem trgu zagotavlja najzanesljivejši dokaz poštene vrednosti, pri čemer se mora za merjenje poštene vrednosti uporabljati brez prilagoditve, kadar je na voljo.

16.28. Organizacija sme opraviti prilagoditev vložka Ravni 1 le v naslednjih okoliščinah:

- a) kadar ima organizacija veliko število podobnih (vendar ne enakih) sredstev, ki so izmerjena po pošteni vrednosti, pri čemer je na delujočem trgu na voljo kotirana cena, ki pa ni zlahka dostopna za vsako sredstvo. V tem primeru lahko organizacija kot praktičen zgled izmeri pošteno vrednost z uporabo drugačne metode določanja cen, ki se ne zanaša izključno na kotirane cene (na primer matrično določanje cen). Vendar uporaba drugačne metode določanja cen povzroči razvrstitev merjenja poštene vrednosti na nižjo raven hierarhije poštene vrednosti;
- b) kadar kotirana cena na delujočem trgu ne predstavlja poštene vrednosti na datum merjenja. To bi lahko veljalo na primer v primeru pomembnih dogodkov (kot so transakcije na trgu brez posrednikov, posel na posredniškem trgu ali objave) po zaprtju trga, vendar pred datumom

merjenja. Če pa se kotirana cena prilagodi na podlagi novih podatkov, prilagoditev povzroči razvrstitev merjenja poštene vrednosti na nižjo raven hierarhije poštene vrednosti;

16.29. Vložki Ravni 2 so vložki, ki niso kotirane cene, vključene v Raven 1, in jih je mogoče neposredno ali posredno opazovati za sredstvo.

16.30. Če ima sredstvo določeno (pogodbeno) trajanje, mora biti vložek Ravni 2 mogoče opazovati v praktično celotnem trajanju sredstva. Med vložke Ravni 2 spadajo:

- a) kotirane cene za podobna sredstva na delujočih trgih,
- b) kotirane cene za enaka ali podobna sredstva na nedelujočih trgih,
- c) vložki, ki niso kotirane cene, ki jih je mogoče opazovati za sredstvo, na primer:
 - obrestne mere in krivulje donosa, - implicitne nestanovitnosti in
 - kreditni razponi,
- č) vložki, potrjeni na trgu.

16.31. Prilagoditve vložkov Ravni 2 se bodo razlikovale glede na dejavnike, značilne za sredstvo. Med te dejavnike spadajo:

- a) stanje ali lokacija sredstva,
- b) obseg, v katerem se vložki nanašajo na postavke, ki so primerljive s sredstvom in
- c) obseg ali raven dejavnosti na trgih, znotraj katerih se vložki opazujejo.

16.32. Prilagoditev vložka Ravni 2, ki je pomemben za merjenje v celoti, lahko povzroči razvrstitev merjenja poštene vrednosti na Raven 3 hierarhije poštene vrednosti, če se pri prilagoditvi uporabijo pomembni neopazovani vložki.

16.33. Vložki Ravni 3 so neopazovani vložki za sredstvo.

16.34. Neopazovane vložke je treba uporabljati za merjenje poštene vrednosti, če ustrezni opazovani vložki niso na voljo, s čimer se omogočijo okoliščine, v katerih obstaja majhna tržna dejavnost, če sploh obstaja, za sredstvo na datum merjenja. Vendar cilj merjenja poštene vrednosti ostane enak, to je izhodna cena na datum merjenja z vidika udeleženca na trgu, ki ima v lasti sredstvo. Zato morajo neopazovani vložki izražati predpostavke, ki bi jih udeleženci na trgu uporabili pri določanju cene sredstva, vključno s predpostavkami o tveganjih.

16.35. Predpostavke o tveganjih vključujejo tveganje, povezano s posamezno tehniko ocenjevanja vrednosti, ki se uporablja za merjenje poštene vrednosti (kot je model določanja cen), in tveganje, povezano z vložki v tehniko ocenjevanja vrednosti. Merjenje, ki ne vključuje prilagoditve zaradi tveganja, ne bi predstavljalo merjenja poštene vrednosti, če bi udeleženci na trgu to prilagoditev vključili v določanje cene za sredstvo.

16.36. Organizacija mora razviti neopazovane vložke z uporabo najboljših razpoložljivih informacij v zadevnih okoliščinah, ki lahko vključujejo tudi lastne podatke organizacije. Pri razvoju neopazovanih vložkov lahko organizacija začne z lastnimi podatki, vendar mora te podatke prilagoditi, če razumno razpoložljive informacije kažejo, da bi drugi udeleženci na trgu uporabili drugačne podatke ali da neka posebna značilnost organizacije ni na voljo drugim udeležencem na trgu (na primer sinergija, značilna za podjetje).

C. Opredelitve ključnih pojmov

16.37. V tem standardu so uporabljeni tile izrazi, ki jih je treba razložiti in tako opredeliti ključne pojme:

- a) **Delujoči trg** je trg na katerem se transakcije za sredstvo izvajajo dovolj pogosto in v zadostnem obsegu, da se redno zagotavljajo informacije o cenah
- b) **Tržni način** je tehnika ocenjevanja vrednosti, pri kateri se uporabljajo cene in druge ustrezne informacije, ki nastanejo na podlagi tržnih transakcij, ki vključujejo enaka ali primerljiva (podobna) sredstva, ali skupino sredstev in obveznosti.
- c) **Stroškovni način** je tehnika ocenjevanja vrednosti, ki izraža znesek, ki bi se trenutno zahteval za nadomestitev storitvene zmogljivosti sredstva (pogosto imenovana tudi dnevna nadomestitvena vrednost).
- č) **Na donosu zasnovan način** je tehnika ocenjevanja vrednosti, s katero se prihodnji zneski (denarni tokovi) pretvorijo v en trenutni (diskontirani) znesek. Merjenje poštene vrednosti je določeno na podlagi vrednosti, ki jo določajo trenutna tržna pričakovanja glede teh prihodnjih zneskov.
- d) **Največja in najboljša uporaba** pomeni uporabo nefinančnega sredstva s strani udeležencev na trgu, s katero bi se najbolj povečala vrednost sredstva ali skupine sredstev in obveznosti, v okviru katerih bi se sredstvo uporabilo.
- e) **Vložki** so predpostavke, ki bi jih uporabili udeleženci na trgu pri določanju cene sredstva ali obveznosti, vključno s predpostavkami o tveganjih, kot sta:
 - a) tveganje, povezano s posamezno tehniko ocenjevanja vrednosti, ki se uporablja za merjenje poštene vrednosti (kot je model določanja cen) in
 - b) tveganje, povezano z vložki v tehniko ocenjevanja vrednosti.Ločimo med opazovanimi in neopazovanimi vložki.
- f) **Opazovani vložki** so vložki, ki se razvijejo na podlagi tržnih podatkov, kot so javno dostopne informacije o dejanskih dogodkih ali transakcijah, in ki izražajo predpostavke, ki bi jih udeleženci na trgu uporabili pri določanju cene sredstva ali obveznosti.
- g) **Neopazovani vložki** so vložki, za katere tržni podatki niso na voljo in ki se razvijejo z uporabo najboljših razpoložljivih informacij o predpostavkah, ki bi jih udeleženci na trgu uporabili pri določanju cene sredstva ali obveznosti.
- h) **Vložki Ravni 1** so kotirane cene (neprilagojene) na delujočih trgih za enaka sredstva, do katerih lahko podjetje dostopa na datum merjenja
- i) **Vložki Ravni 2** so vložki, ki niso kotirane cene, vključene na Raven 1, in jih je mogoče neposredno ali posredno opazovati za sredstvo.
- j) **Vložki Ravni 3** so neopazovani vložki za sredstvo.
- k) **Transakcijski stroški** so stroški prodaje sredstva na glavnem ali najugodnejšem trgu za sredstvo, ki izhajajo neposredno iz odtujitve sredstva in izhajajo neposredno iz te transakcije in so bistveni zanjo in jih organizacija ne bi imela, če odločitev o prodaji sredstva ne bi bila sprejeta.

Č. Pojasnila

16.38. Organizacija izmeri finančne naložbe po poštenu vrednosti le v primeru, če je pošteno vrednost mogoče zanesljivo izmeriti.

16.39. Pošteno vrednost finančnih naložb je mogoče zanesljivo izmeriti, če lahko pošteno vrednost zanesljivo izmerimo v skladu s pravili in opredelitvijo:

- a) Ravni 1 hierarhije poštene vrednosti,
- b) Ravni 2 hierarhije poštene vrednosti ali
- c) Ravni 3 hierarhije poštene vrednosti.

Merjenje poštene vrednosti na podlagi Ravnih 3 Hierarhije poštene vrednosti se lahko uporabijo le izjemoma, če in le takrat kadar gre za finančne inštrumente, za katere ni mogoče zlahka opredeliti zanesljivega trga. V teh primerih se poštena vrednost lahko določi na podlagi splošno sprejetih valorizacijskih modelov in tehnik ocenjevanja vrednosti, pod pogojem, da te tehnike zagotavljajo sprejemljiv približek tržne vrednosti.

Pošteno vrednost finančnih sredstev organizacija ugotavlja z upoštevanjem tehnik ocenjevanja vrednosti, določenimi s tem standardom, in dodatno, predvsem za vložke Ravnih 3, z uporabo Mednarodnih standardov ocenjevanja vrednosti. Običajno jo ugotavljajo pooblaščen ocenjevalci vrednosti.

16.40. Na pošteno vrednost sredstva lahko vpliva znatno zmanjšanje obsega ali ravni dejavnosti za to sredstvo glede na običajno tržno dejavnost za sredstvo ali podobna sredstva. Da se na podlagi razpoložljivih dokazil določi, ali se je znatno zmanjšal obseg ali raven dejavnosti za sredstvo, mora organizacija oceniti pomembnost in ustreznost dejavnikov, kot so:

- a) majhno število nedavnih transakcij,
- b) neupoštevanje trenutnih informacij pri navedbah cen,
- c) bistvene razlike med navedbami cen v posameznih obdobjih ali med ustvarjalci trgov (npr. nekaterimi posredniškimi trgi),
- č) očitna nepovezanost kazalnikov, ki so bili prej zelo povezani s poštenimi vrednostmi sredstva z nedavnimi pokazatelji poštene vrednosti za to sredstvo,
- d) znatno povečanje premij za tveganje zaradi implicitne likvidnosti, donosov ali kazalnikov uspešnosti (kot so stopnje kršitev ali resnost izgub) za opazovane transakcije ali kotirane cene, če se primerjajo z oceno organizacije glede pričakovanih denarnih tokov, ob upoštevanju vseh razpoložljivih tržnih podatkov o kreditnem tveganju in drugem tveganju za neuspešnost za sredstvo,
- e) velik cenovni razpon med najnižjo in najvišjo ponujeno ceno oziroma znatno povečanje tega razpona,
- f) veliko zmanjšanje dejavnosti trga za nove izdaje (tj. primarnega trga) za sredstvo ali podobna sredstva ali odsotnost tega trga,
- g) malo javno dostopnih informacij (npr. za transakcije, ki se izvajajo na trgu brez posrednikov).

16.41. Če organizacija ugotovi, da se je znatno zmanjšal obseg ali raven dejavnosti za sredstvo glede na običajno tržno dejavnost za sredstvo ali podobna sredstva, je potrebna dodatna analiza transakcij ali kotiranih cen. Samo zmanjšanje obsega ali ravni dejavnosti ne pomeni nujno, da

transakcijska cena ali kotirana cena ne predstavlja poštene vrednosti ali da transakcija na tem trgu ni redna. Če pa organizacija ugotovi, da transakcijska ali kotirana cena ne predstavlja poštene vrednosti (na primer morda obstajajo transakcije, ki niso redne), je potrebna prilagoditev transakcijam ali kotiranim cenam, če organizacija te cene uporablja kot podlago za merjenje poštene vrednosti, pri čemer je lahko ta prilagoditev pomembna za celotno merjenje poštene vrednosti. Prilagoditve so lahko potrebne tudi v drugih okoliščinah (na primer: če je treba ceno za podobno sredstvo znatno prilagoditi, da je primerljiva s sredstvom, ki se meri, ali kadar je cena zastarela).

16.42. Ugotavljanje, ali je transakcija redna (ali ne), je težje v primeru znatnega zmanjšanja obsega ali ravni dejavnosti za sredstvo glede na običajno tržno dejavnost za sredstvo ali podobna sredstva. V takšnih okoliščinah se ne sme sklepati, da nobena od transakcij na tem trgu ni redna (na primer prisilna likvidacija ali prisilna prodaja). Okoliščine, ki lahko pomenijo, da transakcija ni redna, vključujejo naslednje:

- a) nezadostno izpostavljenost trgu v obdobju pred datumom merjenja, da bi se omogočile dejavnosti trženja, ki so običajne in se uporabljajo za transakcije, ki vključujejo takšna sredstva pod trenutnimi tržnimi pogoji,
- b) obstoj obdobja trženja, ki je običajno in se uporablja, vendar je prodajalec sredstvo prodal le enemu udeležencu na trgu,
- c) stečaj ali skorajšnji stečaj prodajalca (prisilna prodaja prodajalca),
- č) nujno prodajo s strani prodajalca, da se izpolnijo regulativne ali pravne zahteve (prodajalec je bil prisiljen);
- d) odstopanje transakcijske cene od cen pri drugih nedavnih transakcijah za enako ali podobno sredstvo ali obveznost.

Organizacija oceni okoliščine, da ugotovi, ali je glede na razpoložljiva dokazila transakcija redna.

16.43. Organizacija pri merjenju poštene vrednosti ali ocenjevanju tržnih premij za tveganje upošteva vse naslednje dejavnike:

- a) če iz dokazil izhaja, da transakcija ni redna, organizacija to transakcijsko ceno obravnava kot manj pomembno ali nepomembno (v primerjavi z drugimi pokazatelji poštene vrednosti);
- b) če iz dokazil izhaja, da je transakcija redna, organizacija to transakcijsko ceno upošteva; kako pomembna je transakcijska cena v primerjavi z drugimi pokazatelji poštene vrednosti, je odvisno od dejstev in okoliščin, kot so obseg transakcije; primerljivost transakcije s sredstvom ki se meri; bližina transakcije datumu merjenja;
- c) če organizacija nima dovolj informacij za ugotavljanje, ali je transakcija redna, upošteva transakcijsko ceno. Vendar ta transakcijska cena ne sme predstavljati poštene vrednosti, saj transakcijska cena ni nujno edina ali glavna podlaga za merjenje poštene vrednosti ali ocenjevanje tržnih premij za tveganje. Kadar organizacija nima dovolj informacij za ugotavljanje, ali so posamezne transakcije redne, te transakcije obravnava kot manj pomembne v primerjavi z drugimi transakcijami, za katere je znano, da so redne.

Če je organizacija stranka pri transakciji, se predpostavlja, da ima dovolj informacij za ugotavljanje, ali je transakcija redna.

16.43. Transakcijski stroški ne vključujejo stroškov prevoza. Če je lokacija značilna za sredstvo (kar morda na primer velja za blago), se cena na glavnem ali najugodnejšem trgu prilagodi zaradi

stroškov, če obstajajo, do katerih bi prišlo zaradi prevoza sredstva z njegove trenutne lokacije na zadevni trg.

16.44. Pošteno vrednost nefinančnih sredstev organizacija ugotavlja z upoštevanjem tehnik ocenjevanja vrednosti, določenih s tem standardom, in dodatno uporabo Mednarodnih standardov ocenjevanja vrednosti. Običajno jo ugotavljajo pooblaščen ocenjevalci vrednosti.

D. Datuma sprejetja in začetka uporabe

16.46. Ta standard je sprejel strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo na svoji seji XX. xxxxx 2015. K njemu sta dala soglasje minister, pristojen za finance, in minister, pristojen za gospodarstvo. Organizacije ga začnejo uporabljati s 1. januarjem 2016 oziroma s poslovnim letom, ki se začne po tem datumu.